

बी.पी.ए. (नृत्य- भरतनाट्यम्)

द्वितीय वर्ष

प्रथम सत्रः

पेपर १ : भाषा

पेपर २: भाषा

पेपर ३: नृत्य व अन्य ललित कला

- १) नृत्य व संगीत
 - २) नृत्य चित्र
 - ३) नृत्य शिल्प
 - ४) नृत्य व नाट्य
 - ५) नृत्य व साहित्य
 - ६) नृत्य व शरीरशास्त्र
 - ७) नृत्य व भौतिकशास्त्र
 - ८) नृत्य व मानसशास्त्र
- (६,७ व ८ चा प्राथमिक परिचय)

पेपर ४: नृत्य सादरीकरणाची तत्वे व लागणारी सामग्री

- १) मार्गम् संकल्पना: तत्व आणि परंपरा
- २) मार्गम् मधील रचनांविषयी समग्र माहिती: इतिहास, रचनाघाट, विकास, रंगमंचाचा वापर व संरचना.
- ३) भरतनाट्यम् नृत्यशैलीच्या संदर्भात रंगभूषा, वेशभूषा व नेपथ्य: संज्ञा व समग्र माहिती.

प्रात्यक्षिकः

- १) पहिल्या सत्रातील सर्व अडवू (प्रत्येकी २) , तरिकीटतो अडवू
- २) जतिस्वरम् प्रस्तावनेसह
- ३) कीर्तनम् प्रस्तावनेसह

मौखिक :

- १) भ्रमरी लक्षण, गतीभेद, नवग्रहहस्त, देवताहस्त, विनियोग असंयुक्तहस्तमुद्रा (शुकतुण्ड ते चंद्रकला, विनियोग शिरोभेद, दृष्टीभेद
- २) शिकवलेल्या रचना तालात म्हणणे.

बी.पी.ए. (नृत्य- भरतनाट्यम्)

द्वितीय वर्ष

द्वितीय सत्र:

पेपर १ : भाषा

पेपर २: भाषा

पेपर ३: नृत्य व शरीर शास्त्र

- १) शरीराचे भाग
- २) शरीराची कार्ये
- ३) नृत्योपयोगी अवयव अधिक कार्यशील राहण्यासाठी उपाययोजना
- ४) भरतनाट्यम् नृत्यातील विशिष्ट हावचाली व स्थितींमुळे पडणारा ताण व त्याचे निर्मुलन
- ५) नृत्यासाठी आवश्यक लवचिकता, बुद्धीमत्ता, स्टॉमिना यासाठी आवश्यक अहार व नियमन

पेपर ४: नृत्य रचना - साहित्य व विषय

- १) देव- देवता: ब्रम्हा, विष्णू, महेश, देवी यांचे मूर्तिशास्त्र, प्रतिकात्मकता, पुराणकथा संबधित इतर देवी देवता
- २) चार वेद, रामायण, महाभारत, शिल्पदिकरम् यांसारख्या पुराण ग्रंथांचा परिचय
- ३) नायक व नायिका भेद: व्याख्या, उदाहरणे, आजच्या जीवनाशी संबंध
- ४) नवीन नृत्य संरचनांचे विषय: ऋतु, पंचतत्व, इ.
- ५) वाक्गोयकारांचा परिचय

प्रात्यक्षिक:

- १) तिल्लाना प्रस्तावनेसह
- २) पदम् (वात्सल्य) प्रस्तावनेसह

मौखिक :

- १) उत्प्लवनभेद, विनियोग असंयुक्तहस्त (पदम्कोश ते चतुर), विनियोग ग्रीवाभेद, मंडलभेद
- २) नवरस सादर करणे.

बी.पी.ए. (नृत्य- भरतनाट्यम्)

तृतीय वर्ष

प्रथम सत्र:

पेपर १ :

पेपर २:

पेपर ३: अभिनयदर्पण

- १) ग्रंथकर्ता नंदिकेश्वराची माहिती
- २) अभिनयदर्पणाचा काळ
- ३) नाट्योत्पत्तीपासून विनियोगाव्यतिरीक्त इतर श्लोकांचे अर्थासह स्पष्टीकरण
- ४) नृत्त, नृत्य, नाट्य, पात्र लक्षण, पात्र प्राण, अंग, उपांग, प्रत्यंग, शिरो- दृष्टी- ग्रीवा. देवता हस्त, बांधवहस्त, दशावतार हस्त. मंडल, चारी, स्थानक, भ्रमरी, उत्पलवन

पेपर ४: रसभाव विचार

- १) नृत्याचे सादर्यशास्त्र: प्रत्येक शैलीतील सादर्यविचार
- २) नर्तन भेद: नृत्त, नृत्य व नाट्य
- ३) रस संकल्पना: व्याख्या, विभाव, अनुभाव, स्थायीभाव, संचारीभाव इ.
- ४) नवरस व रसनिवपत्ती
- ५) नृत्यातील संचारी संकल्पना: शब्द संचारी, भाव संचारी, कल्पना संचारी
- ६) अभिनय चतुर्विध: अभिनय व त्याचे चार प्रकार नृत्यातील अभिनयतंत्र

प्रात्यक्षिक:

- १) पुष्पांजली प्रस्तावनेसह
- २) वर्णम् (पूर्वार्ध) प्रस्तावनेसह

मौखिक :

- १) बांधवहस्त, विनियोग असंयुक्तहस्त (भ्रमर ते त्रिशुल), विनियोग- स्थानभेद, गतीभेद व भ्रमरीलक्षण
- २) अष्टनायिका सादर करणे.

बी.पी.ए. (नृत्य- भरतनाट्यम्)

तृतीय वर्ष

द्वितीय सत्रः

पेपर १ :

पेपर २:

पेपर ३: नृत्याचे अध्यापनशास्त्र

- १) कला शिक्षणातील गुरु- शिष्य परंपरा
- २) अध्यापनशास्त्राची ओळख
- ३) अध्यापनशास्त्राची गरज
- ४) उत्तम अध्यापकाची लक्षणे
- ५) अध्यापक व शिक्षक यांच्यातील संबंध व पथ्य
- ६) नृत्यप्रशिक्षणाचे स्तर अ) छंदवर्ग आ) शाळा
- ७) शिक्षण प्रणाली (Teaching Methodology) अ) समग्र- अंशतः समग्र आ) ज्ञातकडून अज्ञानाकडे
इ) संवाद साधने ई) विद्यार्थ्यांचा सहभाग उ) मूल्यमापणातील सातत्य
ऊ) विद्यार्थ्यांना जबाबदारीची जाणीव असणे.

पेपर ४: नाट्यशास्त्र - एक तोंड ओळख

- १) नाट्योत्तमी
- २) करण, अहंकार व पिंडोबंध
- ३) नाट्यमंडप
- ४) वृत्ती प्रवृत्ती
- ५) लास्यांग
- ६) अंग, उपांग, चारी

प्रात्यक्षिकः

- १) वर्णम् (संपूर्ण) प्रस्तावनेसह
- २) पदम् (श्रृंगार) प्रस्तावनेसह
- ३) तट्टकलीवर नटुवंगम् करणे: तिमीणम् किंवा अलारिपू

मौखिक :

- १) विनियोग संयुक्तहस्त

बी.पी.ए. (नृत्य- भरतनाट्यम्)

नमूना प्रश्नपत्रिका

प्रथम वर्ष- पेपर ३

विषय- कर्नाटकातील ताल पद्धती

प्रथम सत्र:

- कुठलेही पाच प्रश्न लिहा. ४० गुण
१. तालतिल देशप्राणांची माहिती सांगून प्रत्येकाविषयी स्पष्टीकरण द्या. ८ गुण
 २. सप्ततालांची माहिती देऊन, जाती वअंग यांचा सहकोष्ठक द्या. ८ गुण
 ३. व्याख्या लिहा ८ गुण
अ) सम ब) आवर्तन क) मात्रा ड) नेडे
 ४. अलारिपू या रचनेचे नोटेशन (तालातिल) लिहा. ८ गुण
 ५. व्याख्या लिहा ८ गुण
अ) जति ब) जाति क) तीरमानम् ४) कोरवै
 ६. अलारिपू या रचनेची माहिती द्या. ८ गुण

बी.पी.ए. (नृत्य- भरतनाट्यम्)

नमूना प्रश्नपत्रिका

प्रथम वर्ष- पेपर ३

विषय- कर्नाटकातील ताल पद्धती

प्रथम सत्र:

- कुठलेही पाच प्रश्न लिहा. ४० गुण
१. तालतिल देशप्राणांची माहिती सांगून प्रत्येकाविषयी स्पष्टीकरण द्या. ८ गुण
 २. सप्ततालांची माहिती देऊन, जाती वअंग यांचा सहकोष्ठक द्या. ८ गुण
 ३. व्याख्या लिहा ८ गुण
अ) सम ब) आवर्तन क) मात्रा ड) नेडे
 ४. अलारिपू या रचनेचे नोटेशन (तालातिल) लिहा. ८ गुण
 ५. व्याख्या लिहा ८ गुण
अ) जति ब) जाति क) तीरमानम् ४) कोरवै
 ६. अलारिपू या रचनेची माहिती द्या. ८ गुण

बी.पी.ए. (नृत्य- भरतनाट्यम्)

नमूना प्रश्नपत्रिका

प्रथम वर्ष- पेपर ४

विषय-अभिजात (शास्त्रीय) नृत्याचा परिचय

प्रथम सत्र:

- कुठलेही पाच प्रश्न लिहा. ४० गुण
१. नृत्याचे विविध स्तर सांगून त्याची व्याख्या सांगा ८ गुण
 २. कलेची वैशिष्ट्ये सांगून त्याचे स्वरूप व कार्य स्पष्ट करा. ८ गुण
 ३. हस्तकला व अभिजात कलांची माध्यमे व साधनांची तुलना करा.
 ४. सेनेनृत्यातील नृत्य संरचना आणि लोक नृत्यातील संरचना मध्ये तुलना करा. ८ गुण
 ५. कला म्हणजे काय? स्वरूप व कार्य स्पष्ट करा.
 ६. नृत्य कलेवर सामाजिक, सांस्कृतिक परिस्थितीचा परिणाम होत असतो का? ८ गुण

बी.पी.ए. (नृत्य- भरतनाट्यम्)

नमूना प्रश्नपत्रिका

प्रथम वर्ष- पेपर ३

विषय- शास्त्रीय नृत्यशैलीचा सखोल अभ्यास

द्वितीय सत्र:

कुठलेही पाच प्रश्न लिहा.

४० गुण

१. भरतनाट्यम् शैलीच्या जडण-घडणीमध्ये देवदासी पध्दतीच किती वाटा आहे. ८ गुण
२. नृत्यकलेचा इतिहास सविस्तर लिहा ८ गुण
३. भरतनाट्यम् या शैलीचे दासीअट्टम या शैलीतून सृजन कसे झाले ८ गुण
४. भरतनाट्यम् शैलीतील 'पंच तत्व' संकल्पना स्पष्ट करा? ८ गुण
५. खाली दिलेल्या कलाकारांचा जीवनाचा परिचय द्या. ८ गुण
१) बाला सरस्वती २) रुक्मिणी देवी अरुंडेल
६. गेल्या १०० वर्षात भरतनाट्यम् शैलीच्या स्वरुपाकृती व आशयामध्ये काय बदल घडले आहेत? ८ गुण

बी.पी.ए. (नृत्य- भरतनाट्यम्)

नमूना प्रश्नपत्रिका

प्रथम वर्ष- पेपर ४

विषय- अभिजात नृत्यशैलींचा परिचय

द्वितीय सत्र:

- कुठलेही पाच प्रश्न लिहा. ४० गुण
१. समकालीन शास्त्रीय नृत्य शैली मध्ये कुठल्या शैली या एकल म्हणून जन्माला आल्या आणि त्याची कारणे काय आहेत? स्पष्ट करा. ८ गुण
 २. कुचिपुडी आणि कथकली या शैली पुरुष प्रधान शैली म्हणून जन्माला आल्या त्यांच्यातील साम्य व भेद स्पष्ट करा. ८ गुण
 ३. छाऊ आणि सत्तरीय या दोन शैली गेल्या २० वर्षात शास्त्रीय म्हणून मान्यता मिळावी या पार्श्वभूमी शास्त्रीय म्हणजे काय? याचे विवेचन करा. ८ गुण
 ४. खालील शास्त्रीय नृत्यशैली मधील आहार्यची तुलना करा. ८ गुण
१) मणिपूरी २) रुक्मिणी देवी अरुंडेल
 ५. समकालीन शास्त्रीय नृत्या मधील नृत्त, नृत्य व नाट्याचे प्रमाण स्पष्ट करा ८ गुण
 ६. भारतीय शास्त्रीय नृत्य शैलीच्या पार्श्वभूमीवर 'शास्त्र' व 'परंपरा' यांचे विवेचन करा. ८ गुण

बी.पी.ए. (नृत्य- भरतनाट्यम्)

नमूना प्रश्नपत्रिका

द्वितीय वर्ष- पेपर ३

विषय- अभिजात नृत्यशैलींचा परिचय

प्रथम सत्र:

कुठलेही पाच प्रश्न लिहा.

४० गुण

१. नृत्य व संगीतया माध्यम व साधन स्पष्ट करा ८ गुण
२. नृत्य व मानशास्त्राचा कसा संबंध आहे स्पष्ट करा ८ गुण
३. एका शास्त्रीय नर्तिकला शरीरशास्त्रांची जाण गरजेची आहे का? स्पष्ट करा ८ गुण
४. नृत्यातल्या नाट्यतत्व व नाट्यातल्या नृत्य तत्व यावर स्पष्टीकरण करा. ८ गुण
५. नृत्यातील साहित्याची वैशिष्टे सांगा. ८ गुण
६. उत्तम शास्त्रीय नर्तिका होण्यासाठी इतर ललित कला माहित होण्याची गरज आहे का? ८ गुण

बी.पी.ए. (नृत्य- भरतनाट्यम्)

नमूना प्रश्नपत्रिका

द्वितीय वर्ष- पेपर ४

विषय- नृत्य सादरीकरणाची तत्वे व लागणारी सामग्री

प्रथम सत्र:

कुठलेही पाच प्रश्न लिहा.

४० गुण

१. भरतनाट्यम् मार्गमची तत्वे स्पष्ट करा. ८ गुण
२. भरतनाट्यम् नृत्य शैली ही मार्ग विरहीत जगू शकते का? ८ गुण
३. समकालीन 'मार्गम्' च्या सूची मध्ये 'शदम्' ही रचना दुर्मिळ झाली आहे? स्पष्ट करा. ८ गुण
४. जतीस्वरम्, अलारिपू, कौत्वम् आणि वर्णम् मधील तीरमानम् मध्ये काय फरक आहे. ८ गुण
५. पदम् व जावळीच्या भाषा तत्व, संगीत संरचना, या मधील फरक व साम्य सांगा. ८ गुण
६. वर्णम् ही रचना का महत्त्वपूर्ण आहे ? स्पष्ट करा. ८ गुण

बी.पी.ए. (नृत्य- भरतनाट्यम्)

नमूना प्रश्नपत्रिका

द्वितीय वर्ष- पेपर ३

विषय- नृत्य व शरीर साधना

द्वितीय सत्र:

- कुठलेही पाच प्रश्न लिहा. ४० गुण
१. शरीरांच्या भागाची सूची द्या ८ गुण
 २. नृत्या साठी कुठले अवयव उपयोगी ठरतात. ८ गुण
 ३. 'Dance Therapy' चे स्वरूप स्पष्ट करा. ८ गुण
 ४. योग, एरोबिक्स, वेट्स या सर्वांचे शरीरासाठी काय फायदे आहेत. स्पष्ट करा. ८ गुण
 ५. आपल्या शरीरा मध्ये किती 'Muscles' ग्रुप आहेत? कुठले 'Muscles' हे नृत्यासाठी अतिउपयोगी आहेत. ८ गुण
 ६. भरतनाट्यम् शैलीला कुठल्या स्नायूंवर सर्वात जास्त ताण पडतो. ८ गुण

बी.पी.ए. (नृत्य- भरतनाट्यम्)

नमूना प्रश्नपत्रिका

द्वितीय वर्ष- पेपर ४

विषय- नृत्य रचना- साहित्य व विषय

द्वितीय सत्र:

- कुठलेही पाच प्रश्न लिहा. ४० गुण
१. नटराज मुर्ति मधील प्रतीकात्मकतेवर विस्तृत निबंध लिहा. ८ गुण
 २. त्रिमूर्ती संकल्पने निगडीत महत्त्वपूर्ण कथा लिहा. ८ गुण
 ३. नाट्यशास्त्रला पंचम वेद का म्हणतात? स्पष्ट करा ८ गुण
 ४. नाट्यशास्त्रातील अष्टनायिका ही संकल्पना स्पष्ट करा. ८ गुण
 ५. टिपा लिहा
अ) नटुवनार ब) वाग्गेयकार ८ गुण
 ६. शिलपददिकारम् मधील नृत्य प्रबंधावर विस्तृत निबंध लिहा. ८ गुण

बी.पी.ए. (नृत्य- भरतनाट्यम्)

नमूना प्रश्नपत्रिका

तृतीय वर्ष- पेपर ३

विषय- रसभाव विचार

प्रथम सत्र:

- कुठलेही पाच प्रश्न लिहा. ४० गुण
१. रस सूत्र विशद करा. ८ गुण
 २. विभाव, अनुभाव आमि व्यभिचारी भाव मधे भेद करा. ८ गुण
 ३. रस सूत्रांमधील संचारी आणि नृत्यातिल शब्दसंचारी, भावसंचारी आणि कल्पना संचारी यांची संकल्पना एक आहेत का? ८ गुण
 ४. भरताच्या नाट्यशास्त्रामधे अष्ट रस संकल्पना असून नऊ रस का आहे? स्पष्ट करा. ८ गुण
 ५. अभिनय आणि त्यांचे चार प्रकार स्पष्ट करा. ८ गुण
 ६. नाटकातील रस निष्पत्ती अणि नृत्यातील रस निष्पत्ती मधील साम्य व भेद सांगा. ८ गुण

बी.पी.ए. (नृत्य- भरतनाट्यम्)

नमूना प्रश्नपत्रिका

तृतीय वर्ष- पेपर ४

विषय- अभिनयदर्पण

प्रथम सत्रः

- कुठलेही पाच प्रश्न लिहा. ४० गुण
१. नंदिकेश्वर या ग्रथकाराची विस्तृत माहिती द्या. ८ गुण
२. अभिनयदर्पणातील नाट्योत्पत्तीचे महत्त्व सांगा. ८ गुण
३. तुलना करा ८ गुण
- अ) शिरोभेद- दृष्टी भेद आ) स्थानक - मण्डल
क) चारी- भ्रमरी ड) संयुक्त हस्त - असंयुक्त हस्त
४. भरतनाट्यमचा नृत्य रचनांमध्ये उत्पल्वन, भ्रमरी आणि चारीचा उपयोग कसा होतो? ८ गुण
५. टिपा लिहा ८ गुण
- अ) पात्र प्राण ब) पात्र लक्षण
क) समा लक्षण ड) वर्जनीय पात्र
६. नाट्यक्रमया श्लोकाचे महत्त्व सांगा. ८ गुण

बी.पी.ए. (नृत्य- भरतनाट्यम्)

नमूना प्रश्नपत्रिका

तृतीय वर्ष- पेपर ४

विषय- अभिनयदर्पण

प्रथम सत्र:

- कुठलेही पाच प्रश्न लिहा. ४० गुण
१. नंदिकेश्वर या ग्रथकाराची विस्तृत माहिती द्या. ८ गुण
२. अभिनयदर्पणातील नाट्योत्पत्तीचे महत्त्व सांगा. ८ गुण
३. तुलना करा ८ गुण
- अ) शिरोभेद- दृष्टी भेद आ) स्थानक - मण्डल
क) चारी- भ्रमरी ड) संयुक्त हस्त - असंयुक्त हस्त
४. भरतनाट्यमचा नृत्य रचनांमध्ये उत्पल्वन, भ्रमरी आणि चारीचा उपयोग कसा होतो? ८ गुण
५. टिपा लिहा ८ गुण
- अ) पात्र प्राण ब) पात्र लक्षण
क) समा लक्षण ड) वर्जनीय पात्र
६. नाट्यक्रमया श्लोकाचे महत्त्व सांगा. ८ गुण

बी.पी.ए. (नृत्य- भरतनाट्यम्)

नमूना प्रश्नपत्रिका

तृतीय वर्ष- पेपर ३

विषय- नृत्याचे अध्यापनशास्त्र

द्वितीय सत्र:

कुठलेही पाच प्रश्न लिहा.

४० गुण

१. भरतनाट्यम् शैली साठी गुरु- शिष्य परंपरेचे महत्त्व स्पष्ट करा. ८ गुण
२. इतर विद्यामधील अध्यापनशास्त्र व नृत्यातील अध्यापनशास्त्र मध्ये काय फरक आहे? ८ गुण
३. उत्तम शिष्याची लक्षणे सांगा ८ गुण
४. उत्तम गुरुची लक्षणे सांगा. ८ गुण
५. नृत्यशिक्षणाच्या स्तरांचे विस्तृत वर्णन करा. ८ गुण
६. समकालीन सामाजिक, आर्थिक व सांस्कृतिक परिस्थित गुरु शिष्य प्रणाली प्रभावी ठरू शकते का? स्पष्ट करा. ८ गुण

बी.पी.ए. (नृत्य- भरतनाट्यम्)

नमूना प्रश्नपत्रिका

तृतीय वर्ष- पेपर ४

विषय- नाट्यशास्त्र - एक तोंडओळख

द्वितीय सत्र:

कुठलेही पाच प्रश्न लिहा.	४० गुण
१. नाट्योत्पत्ती कथेचे महत्त्व स्पष्ट करा.	८ गुण
२. टिपा लिहा अ) करण ब) पिंडी बंध	८ गुण
३. टिपा लिहा अ) अंग- उपांग ब) अंगहार	८ गुण
४. टिपा लिहा अ) वृत्ती ब) प्रवृत्ती	८ गुण
५. भरतनाट्यम्च्या संदर्भात 'लास्यांग' चे महत्त्व स्पष्ट करा.	८ गुण
६. नाट्यमंडप व त्यांचे प्रकार सविस्तर लिहा.	८ गुण
७. सामान्य अभिनय या अध्यायचे महत्त्व स्पष्ट करा.	८ गुण

बी.पी.ए. (नृत्य- कथक)

द्वितीय वर्ष

प्रथम सत्र:

पेपर १ : भाषा

पेपर २: भाषा

पेपर ३: प्रयोगकला भारतीय शास्त्रविचार

अभिनयदर्पण सर्व -

- १) नमन
- २) नाट्यप्रशंसा
- ३) नटनभेद
- ४) सभारचना
- ५) किंकिणी लक्षणम्
- ६) नटनक्रम

पेपर ४: नृत्य व अन्य ललित कला

- १) ललित कलांमधिल अंतःसंबंध
- २) नृत्य व अन्य ललितकलांमधील नाते व ते जाणीवपूर्वक अभ्यासण्याची आवश्यकता
- ३) नृत्य व नाट्य - अभिनय
- ४) नृत्य व चित्र- शिल्प
- ५) नृत्य व साहित्य- काव्य
संगीत, नाटक, चित्र, शिल्प, साहित्य या प्रयोगकलांबाबत विशेष अभ्यास

प्रात्यक्षिक:

- १) वंदन- सरस्वती, विष्णू
- २) तीनताल, वस्तुक्रम- थाट, अमद, परण, परमेलू
- ३) तत्कार-
जरब किंवा बाट
त्रिपल्ली
गिणती तिहाई
साधी बोल तिहाई

मंचप्रदर्शन:

- १) नमन
- २) नाट्यप्रशंसा
- ३) नटनभेद
- ४) सभारचना
- ५) किंकिणी लक्षणम्
- ६) नटनक्रम

बी.पी.ए. (नृत्य- कथक)

द्वितीय वर्ष

द्वितीय सत्र:

पेपर १ : भाषा

पेपर २: भाषा

पेपर ३: प्रयोगकला भारतीय शास्त्रविचार

- १) चार प्रकारचा अभिनय
- २) असंयुतहस्त- पताकहस्त तीन उदाहरणे
- ३) विनियोग
- ४) भ्रमरी, चारी, गती, संयुताहस्त
यांचा कथक नृत्याशी संबंध

पेपर ४: नृत्याचा उद्गम व विकास

- १) आदिवासी नृत्य- वारली, गोंड, जामपद नृत्य
- २) कथक नृत्य शैलीचा इतिहास- मंदिर परंपरा, मोघल काळ, ब्रिटिश काळ, स्वातंत्र्योत्तर घराण्याची समग्र
माहिती आणि नृत्य प्रस्तुतीमध्ये गुणात्मक अंतर
- ३) कथक नृत्य प्रमुख घराणी
- ४) तीनताल, झपताल, अमद, परण, परमेलू तालात लिहीणे.
- ५) गतनिकास, गतभाव, तराणा, सरगम, शतरंग, त्रिवट इत्यादी पारिभाषिक संज्ञांची माहिती सोदाहरण

प्रात्यक्षिक:

- १) झपताल ओळख, थाट, आमद, परण, परमेलू, तत्कार
- २) झपताल, धमार इ. तालांची संपूर्ण माहिती.
- ३) तालधरुण तीगुण, चौगुण करणे
- ४) गतनिकास, गतभाव, होरी किंवा माखणचोरी, ठुमरी- अँडव्हाणस्
- ५) भजन ओळख

मंचप्रदर्शन:

- १) चार प्रकारचा अभिनय
- २) असंयुतहस्त- पताकहस्त तीन उदाहरणे
- ३) विनियोग
- ४) भ्रमरी, चारी, गती, संयुताहस्त
यांचा कथक नृत्याशी संबंध

बी.पी.ए. (नृत्य- कथक)

तृतीय वर्ष

प्रथम सत्र:

पेपर १ : भाषा

पेपर २: भाषा

पेपर ३: शास्त्रीय नृत्यशैलीचा तुलनात्मक अभ्यास

भारतीय नृत्य परंपरा अभ्यास- भरतनाट्यम्, कथकली, मणिपुरी, मोहिनीआटम्, कुचिपुड, उडिसी- मुख्य वैशिष्ट्ये, वेगळेपण आणि सर्व शैलीतील समानतत्वे:

- १) भौगोलिक स्थान
- २) जनक
- ३) प्रसार- प्रचार- ऐतिहासिक पार्श्वभूमी
- ४) मार्गम/ वस्तुहम
- ५) वेषभूषा/ रंगभूषा/ अलंकार
- ६) संगीत/वाद्ये
- ७) भाषा, साहित्य
- ८) लोकपरंपरेतील संबंध

पेपर ४: कथक नृत्य - नृत्याचे सादर्यशास्त्र

- १) रस- भाव विवेचन
- २) नृत्यातील रसनिष्पत्ती
- ३) नृत्यरचनांचे विषय - नायिका

प्रात्यक्षिक:

१) मागच्या वर्षी न घेतलेल वंदन- १	१५ मार्क
२) तीनताल/झपताल/रूपक- समग्र	३५ मार्क
३) गतनिकास- बासरी, पनघट, फूल, तलवार इ.	१५ मार्क
४) गतभाव- मागच्या वर्षी न घेतलेल गतभाव	१० मार्क
५) तराणा/ सरगम	१५ मार्क
६) सर्व बोल ताल देऊन पढंत करणे जरूर	१० मार्क

बी.पी.ए. (नृत्य- कथक)

तृतीय वर्ष

द्वितीय सत्र:

पेपर १ : भाषा

पेपर २: भाषा

पेपर ३: भारतीय आधुनिक नृत्य परंपरा - संरचनाकार सखोल/ समग्र अभ्यास-

मागे अभ्यासलेल्या संरचनाकारांच्या संरचना

१) नृत्यासाठी वापरली जाणारी नृत्य भाषा

२) संगीत

३) रंगमंच नेपथ्य

४) वेषभूषा

५) प्रकाशयोजना/ ध्वनियोजना

६) भाषा, साहित्य

पेपर ४: कथक नृत्य - नृत्याचे सादर्यशास्त्र

१) नृत्यातील रेषासादर्य

२) नृत्याचा रंगमंचीय आविष्कार:

अ) नेपथ्य

ब) प्रकाशयोजना

क) ध्वनिसंयोजन

ड) रंगभूषा

इ) वेशभूषा- अलंकरण

प्रात्यक्षिक:

१) वेगळ्या घाटाची तालबद्ध वंदना, वेगळ्या देवतेची, राधा, सूर्य वंदना

२) धमार, चौताल - ओळख

३) तत्कार- तीनताल- लडी चलन, तिहाई, बाँट

सपताल- काडी चलन, बाँट

रूपक- लडी, चलन

४) गतभाव- सतिहरण किंवा चरिहरण

५) ठुमरी - अष्टनायिकांपैकी दोन-

६) भजन- सूर/मीरा

७) सर्व बोल देऊन पढंत करणे जरूरी

मंचप्रर्शन :

१) वंदना

२) ताल तीनताल - २० मि.

३) धमार किंवा चौताल- ५ ते ७ मि.

४) गतभाव- मागच्या वर्षी न केलेला गतभाव

बी.पी.ए. (नृत्य- कथक)

नमूना प्रश्नपत्रिका

प्रथम वर्ष- पेपर ३

प्रथम सत्र

१. त
२.

१० गुण